

Małgorzata Walczak¹

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

Biblijny motyw bramy. Jezus jako brama w J 10, 7. 9

Streszczenie

Jednym z samookreśleń Jezusa, występującym w Ewangelii jest θύρα (J 10, 7.9), które oznacza m.in. bramę. Pierwsza część artykułu prezentuje biblijną terminologię używaną do jej opisu (רֶשֶׁת, חֲתָמָה, דֶּלֶת, πύλη, θύρα, εἴσοδος, πύλων), aby następnie przejść do analizy funkcji z nią związanych. Liczne bowiem funkcje bramy i jej kulturowe znaczenie pomagają w interpretacji tych słów Jezusa. Jezus określa siebie jako bramę, ponieważ daje bezpieczeństwo swoim owcom możliwość przejścia w bezpieczną sferę. W Nim dokonują się prawdziwe sądy oraz liturgia. Chrystus jawi się również jako Ten, który jest zabezpieczeniem potrzeb tych, którzy za Nim idą, a także reprezentuje ich, jako głowa stada.

Słowa klucze: brama, drzwi, wejście, przejście

Summary

Biblical Motif of a Gate. Jesus as the Gate in John 10:7.9

To call himself Jesus used few terms, one of them is "the gate" (θύρα; J 10:7.9). First part of an article presents the biblical gate's terminology (רֶשֶׁת, חֲתָמָה, דֶּלֶת, πύλη, θύρα, εἴσοδος, πύλων) and next describes the function of an ancient gate. Numerous functions of a gate and its cultural meaning help in the interpretation of Jesus's words. Jesus named as the gate means that he is the gateway to the safe area for sheep. He also appears as the one who safeguards the needs of those who follow him, and also represents them.

Keywords: gate, door, entrance, gateway

¹ Małgorzata Walczak (ORCID: 0000-0002-4293-4595) – doktorantka Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II Katedry Egzegezy Nowego Testamentu. E-mail: mamwalczak@interia.pl.

Wielokrotnie w Ewangelii Jezus używa pewnych samookreśleń, aby pokazać, kim jest i jaka jest Jego misja. Jednym z nich jest „brama” (J 10, 7. 9). W celu lepszego zrozumienia tej wypowiedzi Jezusa odwołamy się do terminologii biblijnej wykorzystywanej na określenie „bramy”, „drzwi”, „wejścia” oraz w kontekście kulturowym przedstawimy funkcje starożytnej bramy. Tak zarysowana analiza pokaże nam, jak słowa Jezusa mogli zrozumieć jego odbiorcy, a jak powinien odczytywać je współczesny czytelnik.

1. Terminologia biblijna²

Na określenie „bramy” Biblia używa kilku terminów. W języku hebrajskim są to: שַׁעַר (szaar), פֶּתַח (petah), דֶּלֶת (delet) oraz rzadziej pojawiające się סַף (saf), מַבּוֹא (mawo), מִיִּתְּאֵן (miftan), אֵיתוֹן (iton); בֵּיאַ (bia(h)). Język grecki natomiast posługuje się następującymi określeniami: πύλη (pyle), θύρα (thyra), εἴσοδος (eisodos), πυλῶν (pylon), πρόθυρον (prothyron). Terminy rzadko występujące to πρόπυλον/προπύλαιος (propylon; 2 razy), θύρωμα (tyroma; 1 raz), ὑπέρθυρον (hypertyron; 1 raz).

1.1. Terminologia hebrajska

Najistotniejszymi, bo najczęściej występującymi na kartach Biblii hebrajskiej, są trzy terminy określające „bramę”: שַׁעַר, פֶּתַח, דֶּלֶת.

Pierwszy z nich, שַׁעַר, oznacza najczęściej właśnie „bramę”, również w sensie przenośnym. Zostaje użyty w tekście świętym 376 razy. Określa bramy: obozu, świątyni (także jej dziedzińca), oraz miasta (najczęściej), ale również połączenie np. z miastem, przestrzeń między zewnętrzną i wewnętrzną bramą, bramę jako miejsce, bramy Jerozolimy³. W ostatnim przypadku może oznaczać nie tylko samo wejście, ale cały gmach

² Poniższa analiza stanowi tylko pewien zarys. Niezwykle szczegółowego badania terminologii biblijnej dokonuje Adam Wąsowski; zob. A. Wąsowski, *Biblijno-teologiczny wymiar bramy*, Kraków 2014, s. 13–73. Zajmuje się on również terminologią we współczesnych przekładach europejskich. Niniejsza praca opiera się właśnie na jego analizie.

³ Zob. שַׁעַר, w: L. Koehler, W. Baumgartner, J.J. Stamm, *Wielki Słownik hebrajsko-polski i aramejsko-polski Starego Testamentu*, t. 2, red. P. Dec, Warszawa 2008, s. 572–574.

bramy wraz z przyległościami⁴. W sensie przenośnym występuje w zwrotach: brama nieba, bramy szeolu, bramy śmierci, bramy sprawiedliwości⁵.

Termin מָוֶל występuje w Biblii 310 razy. Tłumaczy się go jako otwarcie, wejście (do namiotu; także Namiotu Spotkania, domu, świątyni i jej dziedzińca oraz miasta), przejście, otwór drzwiowy, ale również samą bramę, drzwi⁶. Metaforycznie termin מָוֶל został użyty w sformułowaniu „brama nadziei” w Oz 2, 17⁷.

Trzecim określeniem hebrajskim, co do częstotliwości występowania jest מַדְבָּר , który pojawia się w Biblii 89 razy. Oznacza drzwi, skrzydła drzwiowe, ale także bramę, również drzwi domu, bramę miasta czy świątyni oraz pokrywę⁸. Oprócz sensu dosłownego użyty zostaje w sensie przenośnym np. w Ps 78, 23 i określa „bramę nieba”⁹.

Pozostałe terminy występują stosunkowo rzadko: מָוֶל (33 razy), מָוֶל (30 razy), מָוֶל (8 razy). Hapax legomena stanowią: מָוֶל (Ez 40, 15), מָוֶל (Ez 8, 5). W Dn 3, 26 użyto określenia aramejskiego – מָוֶל , stanowiącego również hapax legomenon, oznaczającego drzwi, wrota, dwór¹⁰.

1.2. Terminologia grecka

Terminem najczęściej występującym w Biblii, który określa „bramę” jest πύλη (ponad połowa przypadków). W Starym Testamencie użyto go 362 razy, w Nowym Testamencie pojawia się 10 razy, najwięcej w Mt 7 (3 razy)¹¹. Oznacza bramę, także bramę otchłani, oraz przenośnie: dostęp, wejście w jakiś stan¹². Terminem powiązany z poprzednim jest

⁴ Por. G. Szamocki, *Motyw bramy w Nowym Testamencie. Przyczynek do teologii biblijnej*, Pelplin 2001, s. 20.

⁵ Zob. więcej, A. Wąsowski, *Biblijno-teologiczny...*, dz. cyt., s. 41–46.

⁶ Tamże, s. 30–36; מָוֶל , w: L. Koehler, W. Baumgartner, J.J. Stamm, *Wielki Słownik hebrajsko-polski...*, dz. cyt., t. 2, dz. cyt., s. 69–70.

⁷ G. Szamocki, *Motyw bramy...*, dz. cyt., s. 18–19.

⁸ Zob. więcej w: A. Wąsowski, *Biblijno-teologiczny...*, dz. cyt., s. 19–24; מָוֶל , w: L. Koehler, W. Baumgartner, J.J. Stamm, *Wielki słownik hebrajsko-polski...*, dz. cyt., t. 1, s. 213.

⁹ G. Szamocki, *Motyw bramy...*, dz. cyt., s. 18.

¹⁰ A. Wąsowski, *Biblijno-teologiczny...*, dz. cyt., s. 46–47.

¹¹ NT: Mt 7, 13[2].14; 16, 18; Łk 7, 12; Dz 3, 10; 9, 24; 12, 10; 16, 13; Hbr 13, 12.

¹² Πύλη , w: *Grecko-polski słownik Stronga z lokalizacją słów greckich i kodami Popowskiego*, Warszawa 2015, s. 672–673.

πρόπυλον (προπόλαιος), który pojawia się tylko dwukrotnie w Starym Testamencie (Am 9, 1; So 1, 9).

Wyraz θύρα (brama) występuje często w Biblii: 214 razy w Starym Testamencie i 39 razy w Nowym Testamencie, najczęściej w J 10 (4 razy: J 10, 1. 2. 7. 9) oraz po 3 razy w Łk 13 (Łk 13, 24. 25[2]), Dz 5 (Dz 5, 9. 19. 23) i Ap 3 (Ap 3, 8. 20[2])¹². Jeśli chodzi o księgi, θύρα pojawia się najczęściej w Dz (10 razy), J (7 razy), Mk (6 razy). Właśnie tym określeniem nazywa siebie Jezus w perykopie o dobrym pasterzu i bramie (owiec). Tłumaczy się je jako: przedsionek, otwór wejściowy w rodzaju drzwi, wejście, przejście do czegoś¹⁴. W sposób przenośny oznacza również drzwi do królestwa niebieskiego¹⁵. Z terminem tym powiązane są etymologicznie dwa inne, pojawiające się tylko w Septuagincie: πρόθυρον (23 razy) oraz υπέρθυρον (tylko w Iz 6, 4).

Termin εἴσοδος pojawia się w Piśmie Świętym 49 razy, z czego 5 w Nowym Testamencie¹⁶. Oznacza ono wejście, ale także miejsce, bądź drogę do jakiegoś miejsca np. bramy oraz samą czynność wkraczania¹⁷.

Kolejnym terminem używanym przez język grecki jest πυλὼν. Występuje on 18 razy w Nowym Testamencie, z tego aż 11 razy w Ap (szczególnie w Ap 21) oraz w Dz (5 razy)¹⁸. Jego znaczenia to: duża brama, wrota pałacu oraz frontowa część domu, do której wchodzi się przez bramę lub ganek¹⁹.

Ostatni termin grecki, θύρωμα, stanowi hapax legomenon całego Pisma Świętego i pojawia się w Ez 41, 3. Tłumaczy się go jako drzwi lub otwór drzwiowy.

¹² Wszystkie wystąpienia: Mt 6, 6; 24, 33; 25, 10; 27, 60; Mk 1, 33; 2, 2; 11, 4; 13, 29; 15, 46; 16, 3; Łk 11, 7; 13, 24. 25[2]; J 10, 1. 2. 7. 9; 18, 16; 20, 19. 26; Dz 3, 2; 5, 9. 19. 23; 12, 6. 13; 14, 27; 16, 26. 27; 21, 30; 1 Kor 16, 9; 2 Kor 2, 12; Kol 4, 3; Jk 5, 9; Ap 3, 8. 20[2]; 4, 1.

¹⁴ Zob. θύρα, w: *Grecko-polski słownik Stronga...*, dz. cyt., s. 363.

¹⁵ Por. *Grecko-polski słownik Stronga...*, dz. cyt., s. 363.

¹⁶ NT: Dz 13, 24; 1 Tes 1, 9; 2, 1; Hbr 10, 19; 2 P 1, 11.

¹⁷ Εἴσοδος, w: *Grecko-polski słownik Stronga...*, dz. cyt., s. 232.

¹⁸ Wszystkie wystąpienia: Mt 26, 71; Łk 16, 20; Dz 10, 17; 12, 13.14[2]; 14, 13; Ap 21, 12[2]. 13[4]. 15.21[2]. 25; 22, 14. W ST termin występuje 22 razy.

¹⁹ Πυλὼν, w: *Grecko-polski słownik Stronga...*, dz. cyt., s. 673.

2. Funkcje bramy w starożytności

Znaczenie bramy w starożytności nie ograniczało się z pewnością tylko do rozumienia jej jako wejścia do domostwa, świątyni czy też całego miasta. Jej funkcje wiązały się z konstrukcją, gdyż starożytna brama była nierzadko zespołem pomieszczeń wykorzystywanych do rozmaitych celów, a nie tylko samym wejściem. Starożytne bramy to również miejsca spotkań, centra życia miejskiego i wymiany myśli. Z tych i innych kulturowych uwarunkowań, wypływają rozmaite funkcje bramy, których uwypuklenie pozwoli uchwycić, jak mogli zrozumieć słowa Jezusa z J 10, 7.9 Jego słuchacze. Dopiero na tym dosłownym bowiem sensie bramy można odczytywać jej sens symboliczny (i metaforyczny) oraz teologiczny²⁰. Materialny sens posiada podwójne rozumienie: ruchome zamknięcie oraz przejście²¹. Dla naszych potrzeb nie jest konieczne to rozróżnienie, w związku z tym funkcje zostaną potraktowane w sensie ogólnomaterialnym.

2.1. Funkcja zabezpieczająca i obronna

Drzwi domostw stanowiły ochronę przed zewnętrznym niebezpieczeństwem i czynnikami niekorzystnymi dla domowników, ale także całego inwentarza. Brama miasta stanowiły ochronę przed wrogami, a będąc często punktami początkowymi akcji militarnych, zostawały umacniane, zabezpieczane np. przez budowę wież oraz maskowane, tak aby były jak najmniej widoczne dla nieprzyjaciół. Na kartach Biblii wspomniana się również o odźwiernych (θυρωπόδες). Wspomina o nich sam Jezus, gdy mówi o potrzebie czujności w Mk 13, 34 oraz w omawianym tekście (J 10, 3)²². Nie ulega wątpliwości związek tego terminu z θυρα²³.

²⁰ Szerzej o sensach bramy: G. Szamocki, *Motyw bramy...*, dz. cyt., s. 23–58.

²¹ G. Szamocki, *Motyw bramy...*, dz. cyt., s. 23, 28.

²² O odźwiernej w kontekście męki Chrystusa: J 18, 16.17; łącznie 4 wystąpienia terminu w NT.

²³ Inne tłumaczenia θυρωπόδες: dozorca, stróż; zob. θυρωπόδες, w: *Grecko-polski słownik Stronga...*, dz. cyt., s. 363.

2.2. Funkcja komunikacyjna i kulturotwórcza

Nieodłączną przestrzenią związaną z bramą był plac, który znajdował się w jej obrębie: na zewnątrz miasta, wewnątrz lub w przestrzeni między bramą główną, a tzw. przedbramą. Przy bramie znajdowały się cysterny z wodą, było to miejsce handlu oraz załatwiania spraw administracyjnych, brama stanowiła więc naturalne miejsce spotkań i była centrum życia codziennego miasta. Spotykający się tam ludzie mieli więc sposobność do rozmów, wymiany poglądów. Można, więc mówić o bramie nie tylko w kontekście komunikacyjnym, ale i kulturotwórczym.

2.3. Funkcja ekonomiczna

Starożytna brama była miejscem, w którym dokonywał się handel oraz wymiana walut. To tutaj rzemieślnicy różnych zawodów próbowali sprzedać swoje wyroby. W celach zarobkowych w okolicy bramy gromadzili się artyści, którzy swoimi zdolnościami próbowali zdobyć uwagę przechodniów²⁴. Zaopatrzeni w potrzebne towary mieszkańcy mogli wrócić do swoich domów.

2.4. Funkcja sędownicza i polityczna

W bramie miasta prowadziły swoją działalność trzy instytucje o charakterze politycznym, mające dbać o dobro ludu: król, rada starszych miasta oraz zgromadzenie ludu²⁵. Zdarzało się w wyjątkowych sytuacjach, że na swoim tronie w bramie zasiadał król²⁶, głowa narodu. Zasadniczo władza jurydyczna spoczywała w jego ręku, ale z powodu ilości spraw wymagających rozstrzygnięcia, również starszyzna, reprezentująca naród, gromadziła się w tzw. „sądach w bramie”²⁷.

²⁴ G. Szamocki, *Motyw bramy...*, dz. cyt., s. 32–33.

²⁵ G. Szamocki, *Motyw bramy...*, dz. cyt., s. 33.

²⁶ G. Szamocki, *Motyw bramy...*, dz. cyt., s. 34.

²⁷ G. Szamocki, *Motyw bramy...*, dz. cyt., s. 35.

2.5. Funkcja kultowa (liturgiczna)

Funkcja kultowa bądź też liturgiczna bramy wiąże się z tzw. liturgią bramy, której elementów dopatruje się przede wszystkim w Ps 15 i 24. Uznaje się, że powstała w okresie przedwygnaniowym z wpływów kultów kananejskich. Był to ceremoniał z Arką Przymierza w formie pytań i odpowiedzi, prowadzący procesyjnie do świątyni. W okęgach bram znajdowano również różne przedmioty kultu, pozostałości aszer i wyżyn, przedmiotów magicznych (ochrona od niebezpieczeństwa z naruszeniem struktury bramy). W bramach i drzwiach domostw montowano także mezuzy zawierające teksty Pwp 6, 4–9 oraz 11, 13–21.

3. Jezus jako brama w J 10, 7. 9

Jezus używa na określenie swojej osoby wielu terminów: droga (ὁδός), prawda (ἀλήθεια), życie (ζωή), światłość świata (τὸ φῶς τοῦ κόσμου), dobry pasterz (ὁ ποιμὴν ὁ καλός)²⁸. Jednym z trudniejszych samookreśleń Jezusa w Ewangeliach jest właśnie „brama”. W J 10, 7 mówi On o sobie: „Ja jestem bramą owiec” (Ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων), a w J 10, 9: Ja jestem bramą. Jeżeli ktoś wejdzie przeze Mnie, będzie zbawiony – wejdzie i wyjdzie, i znajdzie paszę” (Ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα· δι’ ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὐρήσει.)²⁹. W obu przypadkach na określenie „bramy” został użyty termin θύρα, który wstępuje jeszcze dwa razy w J 10, 1. 2. Raymond E. Brown twierdzi, że zwyczajowo określano tak drzwi do pomieszczenia, aczkolwiek w tym przypadku bardziej poprawne wydaje się tłumaczenie „brama”³⁰.

3.1. Kontekst wypowiedzi Jezusa

Słowa Jezusa zostały wypowiedziane po wcześniejszym uzdrowieniu niewidomego od urodzenia w J 9³¹ i są ścisłym nawiązaniem i kontynuacją

²⁸ Kolejno: J 14, 6; J 8, 12; J 10, 14.

²⁹ Przekład polski: *Biblia Tysiąclecia*, wyd. 4, Poznań 2003.

³⁰ R.E. Brown, *The Gospel according to John (I–XII)*, New York 1966, s. 385.

³¹ O problematyce prawdziwej ślepoty w J 9, 1–41: M. Wróbel, *Studia z Ewangelii Janowej*, Tarnów 2009, s. 127–143.

całego zajścia, które wywołało niemałe zamieszanie wśród faryzeuszów i tłumów. J 10, 1–5 stanowią treść tego, co sam ewangelista w wersecie 5 nazywa przypowieścią (παροιμία). Jezus widząc niezrozumienie u słuchaczy rozwija swoją myśl w wersetach 7–18. Wersety 19–21 ukazują reakcję odbiorców, którą było rozdwojenie, podział (σχίσμα). W dalszej części rozdziału 10 mamy do czynienia już z innymi wydarzeniami, które miały miejsce podczas święta Poświęcenia Świątyni.

3.2. Jezus jako ἡ θύρα τῶν προβάτων i ἡ θύρα

Tłem J 10, 1–21³² są teksty pasterskie Starego i Nowego Testamentu, stąd mówi się tutaj częściej o perykopie o dobrym pasterzu niż o bramie; motywy te występują w ścisłym związku³³. To Jezus jest dobrym pasterzem, któremu otwiera odzwierny, aby mógł przejść przez bramę (J 10, 3). Rozumienie, tego, co powiedział Chrystus komplikuje się, gdy w dalszej części swojej wypowiedzi nie tylko objawia się uczniom jako pasterz, ale również jako sama brama. W obu bowiem przypadkach używa on jednej z kluczowych formuł w J: ἐγὼ εἰμι³⁴. Mirosław Wróbel twierdzi, że pojawienie się jej (7 razy u J) wiąże się z soteriologiczną funkcją Jezusa³⁵. R.H. Lightfoot daje odpowiedź na zaistniały problem: Jezus nie tylko daje życie za owce jak dobry pasterz, ale jest do niego drogą, przejściem³⁶. Św. Tomasz z Akwinu, w swoim komentarzu odwołuje się do św. Jana Chryzostoma, według którego bramą jest Pismo Święte, będące wstępem do poznania Ojca, zapewnieniem bezpieczeństwa dla owiec i obroną przed herezjami³⁷. W tym samym dziele Tomasz pisze o rozumieniu

³² Więcej nt. zagadnień historyczno-literackich w: S. Mędała, *Nowy Komentarz Biblijny. Nowy Testament. Ewangelia według świętego Jana. Rozdziały 1–12*, t. 4, cz. 1, Częstochowa 2010, s. 740–745.

³³ Zob. R.E. Brown, *I Bogiem było Słowo. Komentarz do Ewangelii wg św. Jana*, tłum. A. Gomoła, Kraków 2010, s. 179–179.

³⁴ Więcej na temat formuły i miejsc jej występowania w J: M. Wróbel, *Studia z Ewangelii Janowej*, Tarnów 2009, s. 148–150.

³⁵ Por. M. Wróbel, *Studia z Ewangelii Janowej*, dz. cyt., s. 148.

³⁶ R.H. Lightfoot, *St. John's Gospel. A commentary*, Oxford 1966, s. 206: „(...) for the Lord not only gives life (10, 10), but is Himself the way, or means the entrance, into life (14, 6; Hbr 10, 20)”.

³⁷ Tomasz z Akwinu, *Komentarz do Ewangelii Jana*, tłum. T. Bartoś, Kęty 2002, s. 631 (Biblioteka Europejska).

Chrystusa jako bramy w sensie miejsca figuratywnego w nauczaniu św. Augustyna. To On jest jedynym właściwym „miejscem”, przez które do życia mogą wchodzić owce³⁸. Sam Tomasz twierdzi, że przechodzenie Jezusa-bramy przez bramę, jest możliwe, gdyż jest to przejście przez prawdę, którą jest Bóg³⁹. Prawda jawi się więc również jako klucz do bramy, którą jest Chrystus. Augustyn w postaci odzwiernego również upatruje Jezusa, gdyż ten „wprowadza ludzi do siebie samego”⁴⁰. Chrystus jest bramą, gdyż prowadzi do Bożych tajemnic oraz wejściem do Kościoła, pastwiska wierzących⁴¹.

Również współcześni autorzy podkreślają prawowitość Chrystusa-bramy; On jest właściwym, można powiedzieć, legalnym przejściem dla owiec⁴². Tekst ten obfituje w wyrażenia przeciwstawne, których zestawienie obok siebie potęguje różnicę między przedstawionymi osobami, czy rzeczywistościami, a ostatecznie między Chrystusem a różnymi uzurpatorami np. brama (ἡ θύρα) i inna droga (ἄλλαχόθεν); pasterz (ποιμήν) i złodziej (κλέπτης), najemnik (ληστής), obcy (ἄλλότριος); iść za kimś (ἀκολουθεῖω) i uciekać (φεύγω).

Jednak relacja Chrystusa i owiec nie jest tylko prawna, gdyż On zna swoje owce (J 10, 14), zależy mu na nich (J 10, 13-14), oddaje za nie życie (J 10, 11, 15), a one znają Jego głos i idą za Nim. Przez Chrystusa – bramę mogą przechodzić owce bez żadnej obawy o złe zamiary. Najbardziej, więc widoczna jest funkcja zabezpieczająca bramy. Jezus jest wejściem na bezpieczny obszar pastwiska, a owce nie muszą obawiać się z Jego strony żadnego podstępu, gdyż staje On na ich czele jako pierwszy narażając się na niebezpieczeństwa i stawiając im czoło, jako ich rzecznik i przedstawiciel (funkcja polityczna).

³⁸ Tomasz z Akwinu, *Komentarz do Ewangelii Jana*, dz. cyt., s. 633.

³⁹ Por. Tomasz z Akwinu, *Komentarz do Ewangelii Jana*, dz. cyt., s. 734.

⁴⁰ Tomasz z Akwinu, *Komentarz do Ewangelii Jana*, dz. cyt., s. 635. Augustyn wraz z Tomasz upatruje odzwiernego również w Duchu Świętym. On bowiem ma doprowadzić wierzących do prawdy (J 16, 13).

⁴¹ Tomasz z Akwinu, *Komentarz do Ewangelii Jana*, dz. cyt., s. 641. 644-645.

⁴² Zob. *Ewangelia według św. Jana. Wstęp - Przekład - Komentarz*, red. E. Dąbrowski, F. Gryglewicz, Poznań 2008, s. 262 (Pismo Święte Nowego Testamentu, 4).

W Nim również dokonuje się spotkanie ludzi i ich wewnętrzne ubogacenie (funkcja komunikacyjna i kulturotwórcza) oraz prawdziwy kult (funkcja liturgiczna). To Jezus-θύρα jest zaspokojeniem ludzkich potrzeb materialnych (funkcja ekonomiczna) i duchowych, przez wprowadzanie stada do Ojca (funkcja liturgiczna). On dokonuje także rozdzielenia – sądu, bowiem przez bramę mogą przejść tylko owce nie idące za obcymi (J 10, 5; funkcja sądownicza).

Podsumowanie

Starożytna brama, szczególnie miejska, miała wiele funkcji, a Jezus nazywany bramą odzwierciedla je w sobie. Chrystus bowiem chroni owce przed obcymi (funkcja zabezpieczająca i obronna), gromadzi je w sobie, aby wzrastały (funkcja komunikacyjna i kulturotwórcza), prowadzi owcom, jako ich głowa (funkcja polityczna), dokonuje sądu (funkcja sądownicza), jest zabezpieczeniem ich potrzeb (funkcja ekonomiczna), a w końcu, prowadzi do Boga (funkcja liturgiczna), jako jedyne prawowite przejście do zycia.

Bibliografia

- Brown R.E., *I Bogiem było Słowo. Komentarz do Ewangelii wg św. Jana*, tłum. A. Gomola, Kraków 2010.
- Brown R.E., *The Gospel according to John (I-XII)*, New York 1966 (The Anchor Bible). *Ewangelia według św. Jana. Wstęp – Przekład – Komentarz*, red. E. Dąbrowski, F. Gryglewicz, Poznań 2008 (Pismo Święte Nowego Testamentu, 4).
- Grecko-Polski Słownik Stronga z lokalizacją słów greckich i kodami Popowskiego*, Warszawa 2015.
- Koehler L., Baumgartner W., Stamm J.J., *Wielki słownik hebrajsko-polski i aramejsko-polski Starego Testamentu*, t. 1–2, przekł. K. Madaj i in., red. P. Dec, Warszawa 2008.
- Lightfoot R.H., *St. John's Gospel. A commentary*, Oxford 1966.
- Mędała S., *Ewangelia według świętego Jana. Rozdziały 1–12*, Częstochowa 2010 (Nowy Komentarz Biblijny. Nowy Testament, 4, 1).
- Szamocki G., *Motyw Bramy w Nowym Testamencie. Przyczynek do teologii biblijnej*, Pelplin 2001.
- Tomasz z Akwinu św., *Komentarz do Ewangelii Jana*, tłum. T. Bartoś, Kęty 2002 (Biblioteka Europejska).
- Wąsowski A., *Biblijno-teologiczny wymiar bramy*, Kraków 2014.
- Wróbel M., *Studia z Ewangelii Janowej*, Tarnów 2009.